

ALİ COŞKUN

Sanayimizde elektrik enerjisinin yeri ve önemi

Dünyada elektrik enerjisi, sanayiye ortalama 5 cent/kwh fiyatla verilirken, Türkiye'de bu fiyat 8,6 cent/kwh dolayında bulunuyor. OECD ülkeleri ortalamasının ise yaklaşık yüzde 40 üzerinde bir fiyat söz konusu. Bu durum sanayicilerimizin üretim maliyetini artırıyor, rekabet gücünü azaltıyor

Bilindiği üzere, ülkemiz sanayisinde elektrik enerjisi, üretimin en temel ve en önemli girdilerinden biridir. Hemen bütün sektörlerde, özellikle demir-çelik, çimento, metalurji, makine, kimya, seramik, tekstil vb. gibi sektörler enerji yoğun sektörler olup, büyük ölçüde elektrik enerjisi kullanmaktadırlar.

Sanayi sektöründe elektrik enerjisi ile ilgili bir takım sorunların bulunduğu doğrudur. Bu sorunların başında, yüksek fiyat, elektrik kalitesindeki değişimler, çok sık yaşanan arıza ve kesintiler gelmektedir. Yüksek enerji maliyeti, sektörlerde üretimi pahalı kılarken, Türk sanayisinin uluslararası piyasalarda rekabet gücünü de olumsuz yönde etkilemektedir.

Ayrıca yurtiçi kaynaklı elektrik enerjisinde; üretim, teknoloji seçimi, yatırım yeri, hammadde maliyetleri vb. gibi değişik etkenler sonucu; üretim maliyetleri, dünya ortalamalarının çok üzerindedir. Üretim maliyetlerinin yüksek olmasına ilâveten dağıtım hatlarının eskiliğinden kaynaklanan kayıpların yüksekliği yanında kaçak elektrik kullanım oranlarının da yüksek olması, elektrik satış fiyatlarını yükseltmektedir.

Yine, elektrik kesintisi ve gerilim dalgalanmaları eskisi gibi sıkça yaşanır bir olay olmasa da tamamen de ortadan kaldırılabilmiş değildir. Gelişmiş ülkelerde hemen hemen hiç karşılaşılamayan bu sorun maalesef ülkemizde üretimi hâlâ olumsuz etkilemekte, maliyet artışına yol açmaktadır.

Organize sanayi bölgelerinde yer alan işletmeler ile sanayi sicil belgesi bulunan işletmeler ucuz elektirik kullanıyor

Dünyada elektrik, konutlara ve sanayi kuruluşlarına ayrı ayrı fiyatlardan verilmekte ve sanayiye daha ucuz tarife uygulanmaktadır. Türkiye'de sanayi sektörü yüksek tarifeden elektrik kullanmakta, sadece organize sanayi bölgelerinde yer alan işletmeler ile sanayi sicil belgesi bulunan işletmeler ucuz tarifeden yararlanabilmektedir.

Dünyada elektrik enerjisi sanayiye ortalama 5 cent/kwh fiyatla verilirken, Türkiye'de sanayinin kullandığı enerji fiyatı 8,6 cent/kwh civarındadır. Yine ülkemizde sanayinin kullandığı elektrik enerjisi fiyatı OECD ülkeleri ortalamasının yaklaşık yüzde 40 üzerindedir. Söz konusu fiyat farkı ortadan kaldırılamadıkça, sanayicilerimizin üretim maliyetleri yönünden yurt dışındaki rakipleri ile rekabette zorlanacakları tabiidir.

Bugün için 1 cent/kwh'lik bir fiyat farkının bile üretim maliyetlerini önemli ölçüde etkilediği düşünülürse, aradaki farkın sanayicilerimizi rekabette ne kadar etkilediği ortadadır.

Diğer yandan, sektörlerin yapısına gore enerji ihtiyacı değişebilmektedir. İmalât sanayisinde ve turizm sektöründe kullanılan enerjinin maliyeti yüksektir. Tekstil sektörünün ihracattaki önemli payı ve son iki yılda turizmin ülkemiz açısından kazandığı önem gözönünde bulundurularak; yatırımcımıza, dünya pazarlarıyla rekabet edilebileceği düzeyden düşük maliyetli enerji kullandırılmasını bir zorunluluk olarak ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla yatırımcımıza, ülkenin diğer yatırımcı ve yurttaşlarına yük olmadan ucuz, temiz, güvenilir ve yeterli enerjinin sunmanın imkanlarını araştırıp, sağlamalıyız.

Enerjideki maliyet yüksekliğine ilişkin sorunlar Ekonomik Sorunları Değerlendirme Kurulu'nda görüşüldü

Enerji maliyetlerinin düşürülmesi, enerji piyasasının işleyişi ve sorunlarının görüşülerek giderilmesi hususları, sekreteryasını bakanlığımın yürüttüğü ve benim de başkanı olduğum Ekonomik Sorunları Değerlendirme Kurulu'nun da gündemine gelmiş ve orada değişik sektör temsilcileri ile de ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Sorunların topyekün çözümüne yönelik bir genelleştirme yapmak gerekirse, enerji sektöründe uzun vadeli stratejik plânlama yapılmadan, birim ürün başına en az enerji girdisi hedeflenmeden geleceği, geleceğin teknolojileriyle plânlamadan yatırımcıların sorunlarını gidermenin mümkün olamayacağı bir gerçektir.

Enerjiyle ilgili uzun vadeli plânlama yapılırken mevcut teknolojilerin yanı sıra plânlama döneminde kullanıma girmesi beklenen yeni teknolojiler de dikkate alınmak zorundadır. Daha çok enerji tüketmek yerine daha az enerjiyle aynı işi yapacak son kullanım teknolojilerine yönelmek artık bir zorunluluktur. Takip edilecek en akıllı yol, yalıtım ve diğer önlemlerle enerjiye olan talebin ve aynı faydayı oluşturmak için gerekecek enerji miktarının azaltılmasıdır.

Enerji fiyatlarının yüksekliği, düşük enerji kullanan sektörlerden yoğun enerji kullanan sektörlere kadar bütün sektörlerde üretim maliyetine doğrudan yansımakta, bu yansımanın büyüklüğü ise, üretimde elektrik enerjisinin payı ile orantılı olarak gerçekleşmektedir.

Türkiye'nin üretim kapasitesi 210 bin GWH'yı aştı

Halihazırda Türkiye'de hidrolik, termik ve çevrim santralleri dahil elektrik enerjisi üretimine yönelik tesislerin kurulu gücü yaklaşık 40 bin MW'a ulaşmış, üretim kapasitesi ise 210 bin GWH'yı aşmış bulunmaktadır.

2020 yılı için söz konusu kalemler itibarıyla ulaşılması gereken hedefler, sırasıyla 105 bin MW ve 605 bin GWH olarak belirlenmiştir. Burada dikkat çekici olan nokta kurulu gücün ve üretimin talebin üzerinde hedeflendiği, hepsinden önemlisi de elektrik enerjisinin tamamının yurt içi kaynaklarla üretilmesinin öngörülmüş olmasıdır.

Burada bir hususu vurgulamakta da yarar var. Türkiye enerji kaynakları açısından, ne yazık ki kendisine yeterli bir ülke değildir. Petrolü yok denecek kadar az, hidroelektrik kaynakları nisbeten bol, ama yetersiz, 6 milyar tona varan linyit rezervleri ise kalitesizdir. Dolayısıyla Türkiye, önce kendi kaynaklarına yönelip, bağımlılığını asgarî düzeyde tutmak, sonra da dış kaynaklara yönelirken, istikrarlı coğrafyalar aramak ve bu bağımlılığı mümkün olduğunca fazla sayıda ülke arasında yaymak zorundadır.

Türkiye halihazırdaki elektrik üretiminin yüzde 40'ını kendi hidrolik, yüzde 37'sini kendi linyit, yüzde 20 kadarını da ithal doğal gazdan sağlamakta, hidroelektrik potansiyelinin şimdilik yüzde 30'unu kullanmaktadır.

Türkiye, 1980'lerin başında hidroelektrik potansiyelinin ancak yüzde 15'ini kullanırken, bugün yüzde 30'unu devreye sokmuş bulunmaktadır. 2010 yılına kadar bu oranın yüzde 65'e, 2020 yılında da yüzde 80'e çıkarılması tasarlanmaktadır.

Yeni enerji kaynaklarına yönelmeliyiz

Dünya enerji kaynaklarının yetersizliği, çevre faktörü ve mevcut imkanlardan en iyi yararlanma ihtiyacı alternatif enerji kaynaklarından yararlanmayı da gündeme getirmektedir. Başlıca yenilenebilir enerji kaynakları olarak biyokütle, güneş, rüzgâr, dalga, jeotermal ve hidrojen sayılabilir. Söz konusu kaynaklar bakımından ülkemiz dünyada önemli potansiyellere sahiptir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji amaçlı kullanımına yasal çerçeve oluşturacak olan ve 18 Mayıs 2005 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5346 Sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, bundan sonra ülkemizde yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygın olarak kullanılmasına temel teşkil edecektir.

Nitekim bu yolla kaynak çeşitliliğinin artırılması, atmosfere verilen emisyonların azaltılması, hayvansal ve bitkisel kaynaklı atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması ve ayrıca, konuyla ilgili imalât sanayisi sektörlerinin gelişmesi sağlanacaktır.

Bu kapsamda, ülkemizde yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim tesislerinin teşvik edilmesine büyük önem verilmektedir. Bu çerçevede Dünya Bankası tarafından Hazine Müsteşarlığı'na tahsis edilen toplam 200 milyon ABD Doları tutarındaki kredi, Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası (TSKB) ve Türkiye Kalkınma Bankası (TKB) aracılığı ile yatırımcılara kullandırılmaya başlanmıştır.

Hedefimiz, rekabet gücü yüksek bir ülke olmak

Dünyanın hızlı bir değişim süreci içinde olduğunu hepimiz biliyoruz. Küreselleşme süreci olarak adlandırılan bu süreçte; hedefimiz, rekabet gücü yüksek bir ülke olmaktır. Bu hedefe ancak teknoloji ve sanayileşme ile ulaşmak mümkündür.

Bu kapsamda yerli enerji kaynaklarımızın daha iyi değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Zira ülkemiz, linyit, zengin toryum ve bor madenleri ile hidrolik, jeotermal, rüzgar ve güneş enerjisi potansiyeline sahip bulunmaktadır.

Bununla birlikte hükümetimizce girdi maliyetlerinin düşürülebilmesi yönünde önemli adımlar atılmaktadır. İnşaallah sanayicilerimize ve dolayısıyla da ülkemiz ekonomisine olumlu yansıyacak diğer gelişmelere de hep birlikte şahit olacağız.

Türkiye'nin **2020 yılı** için elektrik enerjisi **üretimine yönelik** tesislerin **kurulu** gücü, **105 bin MW** ve **üretim kapasitesi** ise **605 bin GWH** olarak belirlenmiş bulunuyor